

9.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ PERSONELU MEDYCZNEGO

W zapewnianiu ochrony przysługujących pacjentom praw duże znaczenie mają wszelkie formy odpowiedzialności lekarza. Ponieważ tematyka ta ściśle wiąże się z prawami pacjenta, została poruszona w niniejszej publikacji. Jak pisze M. Nestorowicz¹⁹, przez całe dziesięciolecie, pod rządem Kodeksu zobowiązań, odpowiedzialność lekarza i zakładu była „podzielona”. Lekarz ponosił odpowiedzialność za winę w zakresie diagnozy i terapii (błąd sztuki lekarskiej), a zakład leczniczy – tylko za „winę organizacyjną”. W zakresie terapii lekarz nie był uważany za podwładnego zakładu. Dopiero w wyroku z 8 stycznia 1965 roku (II CR 2/65, OSPiKA 1967, nr 9, poz. 220, z głosem A. Szpunara, tamże, s. 417) Sąd Najwyższy odstąpił od tej linii orzecznictwa i przyjął pełną odpowiedzialność publicznego zakładu leczniczego za szkody wyrządzone przez lekarza, będącego wówczas funkcjonariuszem państwowym, podczas wykonywania powierzonych mu czynności, a więc także wtedy, gdy szkoda była następstwem zawnionego błędu sztuki lekarskiej. Pogląd ten został ugruntowany w uchwale Sądu Najwyższego z 15 lutego 1971 roku (III CZP 33/70, OSNCP 1971, nr 4, poz. 59) w sprawie odpowiedzialności Skarbu Państwa oraz państwowych osób prawnych za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszy państwowych (art. 417–420 K.c.).

Wyróżnia się cztery następujące płaszczyzny odpowiedzialności lekarza:

1. **Odpowiedzialność służbową.** W celu dochodzenia swoich praw pacjent może złożyć skargę do rady społecznej zakładu opieki zdrowotnej. Do zadań rady należy m.in. dokonywanie okresowych analiz skarg i wniosków wnoszonych przez osoby korzystające

ze świadczeń zakładu, z wyłączeniem spraw podlegających nadzorowi medycznemu. W przypadku gdy skarga dotyczy postępowania personelu średniego (pielęgniarki) lub niższego (salowe), a powód skargi nie narusza drastycznie obowiązujących przepisów, swoje uwagi należy kierować na ręce lekarza prowadzącego. Można to uczynić również na ręce pielęgniarki oddziałowej. Natomiast gdy skarga dotyczy postępowania lekarza, można zwrócić się do jego bezpośredniego przełożonego, którym jest ordynator oddziału. Skargę można również złożyć na ręce dyrektora zakładu opieki zdrowotnej lub radzie społecznej. W wyniku skargi lekarz lub inna osoba winna naruszenia praw pacjenta może ponieść odpowiedzialność służbową np. otrzymać nagane²⁰.

2. **Odpowiedzialność zawodową.** Obejmuje swoim zakresem wszystkich lekarzy, niezależnie od formy organizacyjnej, w jakiej udzielają świadczeń zdrowotnych. Jest jedną z form odpowiedzialności wynikającej z ustawy. Aktualnie zasady tej odpowiedzialności w stosunku do lekarza określa *Ustawa z dnia 2 grudnia 2009 roku o izbach lekarskich*. W kwestiach nieuregulowanych w tej ustawie (art. 57) do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej stosuje się odpowiednie przepisy *Kodeksu postępowania karnego*. Kompetencje w zakresie kontroli zawodowej powierzono organom izb lekarskich, a w szczególności Okręgowym Rzecznikom Odpowiedzialności Zawodowej, Naczelnemu Rzecznikowi Odpowiedzialności Zawodowej oraz sądom lekarskim. Naczelny Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej:

- prowadzi postępowanie wyjaśniające w sprawach z zakresu odpowiedzialności zawodowej lekarzy;

¹⁹ Zob. M. Nestorowicz, *Prawo medyczne. Komentarze i glosy do orzeczeń sądowych*, Warszawa 2012, s. 19.

²⁰ Zob. D. Ponczek, *Prawa pacjenta w Polsce*, Łódź 2000, s. 71–72.